

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ & Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΠΑ.Λ (ΟΜΑΔΑ Β')

29 ΜΑΪΟΥ 2009

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

Για τις προτάσεις από **A.1** μέχρι και **A.5**, να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της καθεμιάς και δίπλα σε κάθε αριθμό τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, και **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

A.1 Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) σε σταθερές τιμές μετράει την αξία της συνολικής παραγωγής σε τιμές του έτους βάσης.

Μονάδες 3

A.2 Ο πληθωρισμός ευνοεί όλα τα άτομα που το χρηματικό τους εισόδημα αυξάνεται με ρυθμό μικρότερο από τον ρυθμό του πληθωρισμού.

Μονάδες 3

A.3 Η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται σε τεχνολογικές μεταβολές, οι οποίες δημιουργούν νέα επαγγέλματα και αχρηστεύουν άλλα, και σε αλλαγές στη διάρθρωση της ζήτησης, οι οποίες αυξάνουν τη ζήτηση ορισμένων προϊόντων και ταυτόχρονα μειώνουν τη ζήτηση άλλων.

Μονάδες 3

A.4 Στην αγορά ενός αγαθού, η μείωση της προσφοράς του, με σταθερή τη ζήτησή του, προκαλεί μείωση της τιμής ισορροπίας και αύξηση της ποσότητας ισορροπίας.

Μονάδες 3

A.5 Μία μείωση της τιμής ενός αγαθού κατά 10% θα οδηγήσει σε μια αύξηση της ζητούμενης ποσότητάς του πάνω από 10%, αν η ζήτησή του είναι ελαστική.

Μονάδες 3

Για τις προτάσεις **A.6** και **A.7** να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της πρότασης και δίπλα του το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

A.6 Η φάση του οικονομικού κύκλου που χαρακτηρίζεται από αύξηση της παραγωγής, του εισοδήματος και της απασχόλησης είναι η φάση

- α.** της ύφεσης.
- β.** της ανόδου ή της άνθησης.
- γ.** της κρίσης.
- δ.** της καθόδου.

Μονάδες 5

- A.7** Η συνολική δαπάνη των καταναλωτών για ένα αγαθό αυξάνεται, όταν
- η τιμή του αγαθού αυξάνεται και η ζήτησή του είναι ελαστική.
 - η τιμή του αγαθού μειώνεται και η ζήτησή του είναι ανελαστική.
 - η τιμή του αγαθού αυξάνεται και η ζήτησή του είναι ανελαστική.
 - η τιμή του αγαθού μειώνεται και η ελαστικότητα ζήτησής του είναι ίση με τη μονάδα.

Μονάδες 5

ΟΜΑΔΑ Β

Ένας από τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης ενός αγαθού είναι και οι «τιμές των άλλων αγαθών». Υπάρχουν αγαθά που η μεταβολή της τιμής του ενός επηρεάζει τη ζήτηση του άλλου. Να δώσετε τους ορισμούς των κατηγοριών στις οποίες διακρίνονται τα αγαθά αυτά (μονάδες 5). Να εξηγήσετε με τη βοήθεια διαγραμμμάτων πώς η αύξηση της τιμής ενός αγαθού επηρεάζει τη ζήτηση του άλλου, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν τα δύο αγαθά (μονάδες 20).

Μονάδες 25

ΟΜΑΔΑ Γ

Μία υποθετική οικονομία παράγει δύο μόνον αγαθά, το X και το Ψ. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται έξι συνδυασμοί ποσοτήτων των αγαθών X και Ψ που παράγει η εν λόγω οικονομία, με δεδομένη την τεχνολογία παραγωγής και χρησιμοποιώντας αποδοτικά (ορθολογικά) όλους τους συντελεστές παραγωγής που έχει στη διάθεσή της.

Συνδυασμοί ποσοτήτων	Παραγόμενες ποσότητες αγαθού X	Παραγόμενες ποσότητες αγαθού Ψ
A	100	0
B	80	40
Γ	60	70
Δ	40	90
E	20	105
Z	0	110

- Γ.1** Να σχεδιάσετε την Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων της οικονομίας, στην τελευταία σελίδα του τετραδίου σας (στο **μιλιομετρέ**).

Μονάδες 5

- Γ.2** Να υπολογίσετε το κόστος ευκαιρίας του Ψ σε όρους του X, όταν η οικονομία μετακινείται από τον συνδυασμό Γ στον συνδυασμό Δ, καθώς και το κόστος ευκαιρίας του X σε όρους του Ψ, όταν η οικονομία μετακινείται από τον συνδυασμό B στον συνδυασμό A.

Μονάδες 6

- Γ.3** Αν η οικονομία παράγει 50 μονάδες από το αγαθό X, ποια είναι η μέγιστη ποσότητα του αγαθού Ψ που μπορεί να παραχθεί;

Μονάδες 4

Γ.4 Πώς είναι δυνατόν να παραχθεί ο ανέφικτος συνδυασμός που αντιστοιχεί σε 20 μονάδες του αγαθού X και σε 125 μονάδες του αγαθού Ψ;

Μονάδες 5

Γ.5 Να χαρακτηρίσετε τον συνδυασμό που αντιστοιχεί σε 50 μονάδες του αγαθού X και σε 40 μονάδες του αγαθού Ψ (μονάδες 2). Τι συμβαίνει στην οικονομία, όταν παράγεται αυτός ο συνδυασμός; (μονάδες 3)

Μονάδες 5

ΟΜΑΔΑ Δ

Τα δεδομένα του παρακάτω πίνακα αναφέρονται σε μία επιχείρηση που λειτουργεί στη βραχυχρόνια περίοδο. Η εργασία (L) αποτελεί τον μοναδικό μεταβλητό συντελεστή παραγωγής και η τιμή (αμοιβή) της είναι σταθερή.

Μονάδες εργασίας (L)	Συνολικό προϊόν (Q)	Μέσο προϊόν (AP)	Οριακό Προϊόν (MP)	Μέσο Μεταβλητό κόστος (AVC)	Οριακό κόστος (MC)
0	0	-	-	-	-
1	20	20	20	75	75
2		25		60	50
3	90	30	40		
4			30	50	50
5	145	29	25	51,72	60

Δ.1 Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον παραπάνω πίνακα και να συμπληρώσετε τα κενά του παρουσιάζοντας τους σχετικούς υπολογισμούς.

Μονάδες 6

Δ.2 Να εξηγήσετε εάν ισχύει ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης και σε ποια ποσότητα του μεταβλητού συντελεστή «εργασία» φαίνεται η λειτουργία του και γιατί.

Μονάδες 5

Δ.3 Να κατασκευαστεί ο πίνακας προσφοράς της επιχείρησης, καθώς και ο πίνακας αγοραίας προσφοράς, με δεδομένο ότι το αγαθό παράγεται από 40 όμοιες επιχειρήσεις.

Μονάδες 5

Δ.4 Να βρεθεί η αγοραία συνάρτηση προσφοράς, με δεδομένο ότι αυτή είναι γραμμική.

Μονάδες 4

Δ.5 Χρησιμοποιώντας την αγοραία συνάρτηση προσφοράς, να βρείτε την ελαστικότητα προσφοράς του αγαθού, όταν η τιμή του αυξάνεται από 52 χρηματικές μονάδες σε 55 χρηματικές μονάδες.

Μονάδες 5

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ & Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΠΑ.Λ (ΟΜΑΔΑ Β')

29 ΜΑΪΟΥ 2009

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

- A.1 Σωστό
- A.2 Λάθος
- A.3 Σωστό
- A.4 Λάθος
- A.5 Σωστό
- A.6 β
- A.7 γ

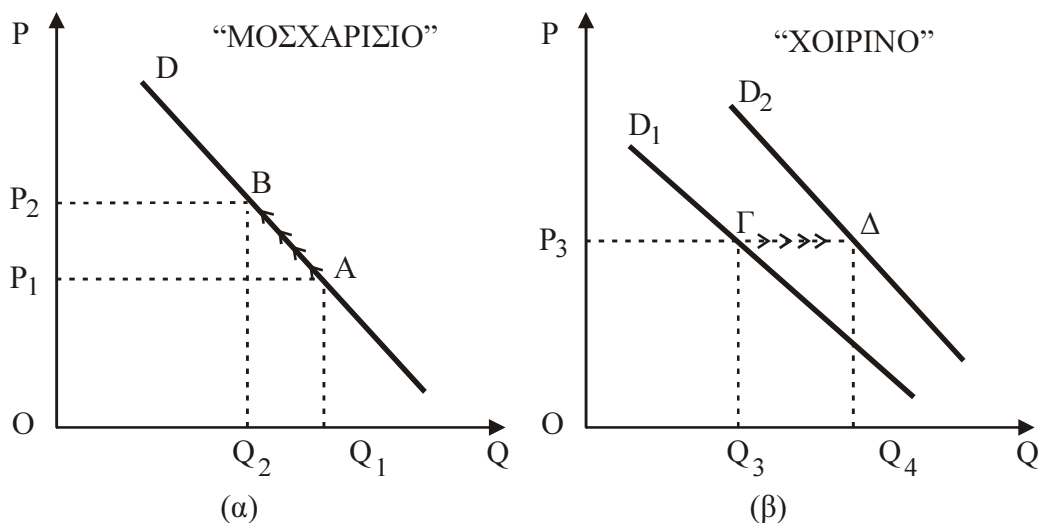
ΟΜΑΔΑ Β

Υπάρχουν αγαθά στα οποία η τιμή του ενός αγαθού επηρεάζει τη ζήτηση ενός άλλου αγαθού. Τα αγαθά αυτά τα διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες: τα υποκατάστατα και τα συμπληρωματικά.

Υποκατάστατα είναι δύο (ή περισσότερα) αγαθά, όταν το ένα μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί του άλλου (ή άλλων), για να ικανοποιήσει την ίδια ανάγκη. Για παράδειγμα, το βούτυρο και η μαργαρίνη, το μοσχαρίσιο και το χοιρινό κρέας, τα σπύρτα και ο αναπτήρας.

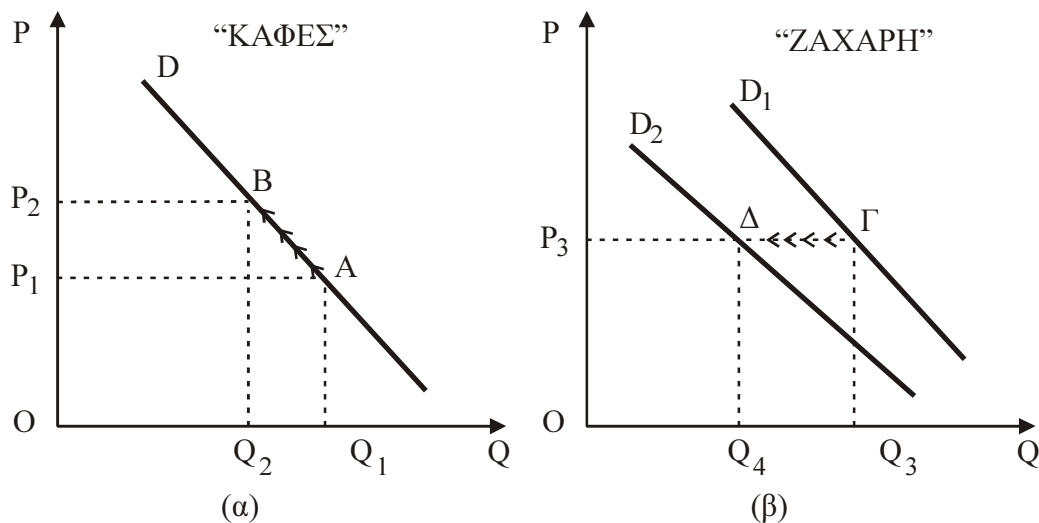
Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του υποκατάστατου αγαθού. Για παράδειγμα, αν αυξηθεί η τιμή του μοσχαρίσιου κρέατος, οι καταναλωτές θα μειώσουν τη ζητούμενη ποσότητα μοσχαρίσιου κρέατος και θα το υποκαταστήσουν με το σχετικά φθηνότερο χοιρινό, αυξάνοντας έτσι τη ζήτηση του χοιρινού. Η αύξηση της τιμής του μοσχαρίσιου κρέατος (*ceteris paribus*) από P_1 σε P_2 στο διάγραμμα (α) έχει ως αποτέλεσμα τη μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης του χοιρινού κρέατος από D_1 σε D_2 στο διάγραμμα (β).

Διαγράμματα: Υποκατάστατα αγαθά

Συμπληρωματικά είναι δύο (ή περισσότερα) αγαθά, όταν η κατανάλωση του ενός απαιτεί και την κατανάλωση του άλλου (ή άλλων), για την ικανοποίηση μιας ανάγκης. Για παράδειγμα ο καφές και η ζάχαρη, η φωτογραφική μηχανή και το φιλμ, το βίντεο και η βιντεοκασέτα. **Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής ενός συμπληρωματικού αγαθού (ceteris paribus).** Για παράδειγμα, αν αυξηθεί η τιμή του καφέ, θα μειωθεί η ζητούμενη ποσότητα του καφέ (ceteris paribus), όπως στο διάγραμμα (α), με αποτέλεσμα να μειώσουν και τη ζήτηση της ζάχαρης (την οποία χρησιμοποιούσαν ως συμπλήρωμα του καφέ), μετατοπίζοντας την καμπύλη ζήτησης από D_1 σε D_2 στο διάγραμμα (β). Βέβαια, τα παραπάνω θα συμβούν αν δεν υπάρξει μεταβολή στους λοιπούς προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης για τον καφέ και για ζάχαρη.

Διαγράμματα: Συμπληρωματικά αγαθά

ΟΜΑΔΑ Γ

Γ.1

Γ.2

Συνδυασμοί παραγωγής	X	Ψ
A	100	0
B	80	40
Γ	60	70
Δ	40	90
E	20	105
Z	0	110

$$Κ.Ε.Ψ_{(Γ-Δ)} = \frac{\Delta X}{\Delta \Psi}_{(Γ-Δ)} = \frac{60 - 40}{90 - 70} = \frac{20}{20} = 1$$

$$Κ.Ε.X_{(B-A)} = \frac{\Delta Y}{\Delta X}_{(B-A)} = \frac{40 - 0}{100 - 80} = \frac{40}{20} = 2$$

Γ.3

Για $X=50$ βρισκόμαστε μεταξύ των συνδυασμών παραγωγής Γ και Δ. Θεωρώ το $Κ.Ε.Ψ_{(Γ-Δ)} = 1$ παραμένει σταθερό στο συνδυασμό Γ-Δ.

Σημεία	X	Y	Κ.Ε.Ψ
Γ	60	70	
I	50	Ψ_1	1
Δ	40	90	

$$Κ.Ε.Ψ_{(Γ-I)} = Κ.Ε.Ψ_{(Γ-Δ)} \Rightarrow \frac{\Delta X}{\Delta \Psi}_{(Γ-I)} = 1 \Rightarrow \frac{60 - 50}{\Psi_1 - 70} = 1 \Rightarrow \Psi_1 = 80$$

Γ.4

Η οικονομία μπορεί να παράγει τον ανέφικτο συνδυασμό ($X=20$, $Y=125$) αν αυξηθούν οι ποσότητες των παραγωγικών συντελεστών ή αν βελτιωθεί η τεχνολογία παραγωγής ή αν υπάρξει συνδυασμός των ανωτέρω δύο υποθέσεων. Στις περιπτώσεις αυτές η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μετατοπίζεται προς τα δεξιά οπότε λόγω της διεύρυνσης των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας ένας ανέφικτος συνδυασμός είναι δυνατόν να παραχθεί άρα να μετατραπεί σε εφικτό.

Γ.5

Ο συνδυασμός ($X=50$, $Y=40 < 80$) είναι εφικτός, βρίσκεται αριστερά της Κ.Π.Δ. και δηλώνει ότι οι συντελεστές παραγωγής υποαπασχολούνται. Άρα η οικονομία δεν αξιοποιεί πλήρως και αποδοτικά όλους τους διαθέσιμους συντελεστές παραγωγής. Δηλαδή, στην οικονομία έχουμε ανενεργούς παραγωγικούς συντελεστές (π.χ. ακαλλιέργητες εκτάσεις γης, ανεργία, υποαπασχολούμενο κεφαλαιουχικό εξοπλισμό).

ΟΜΑΔΑ Δ

Δ.1

Μονάδες εργασίας (L)	Συνολικό προϊόν (Q)	Μέσο προϊόν (AP)	Οριακό Προϊόν (MP)	Μέσο Μεταβλητό κόστος (AVC)	Οριακό κόστος (MC)
0	0	-	-	-	-
1	20	20	20	75	75
2	50	25	30	60	50
3	90	30	40	50	37,5
4	120	30	30	50	50
5	145	29	25	51,72	60

$$AP_2 = \frac{Q_2}{L_2} \Rightarrow Q_2 = 2 \cdot 25 = 50$$

$$MP_2 = \frac{\Delta Q}{\Delta L} = \frac{Q_2 - Q_1}{L_2 - L_1} = \frac{50 - 20}{2 - 1} = 30$$

$$MP_4 = \frac{\Delta Q}{\Delta L} \Rightarrow 30 = \frac{Q_4 - 90}{4 - 3} \Rightarrow Q_4 = 120$$

$$AP_4 = \frac{Q_4}{L_4} = \frac{120}{4} = 30$$

Το μεταβλητό κόστος της επιχείρησης με μοναδικό μεταβλητό συντελεστή παραγωγής την εργασία δίνεται από το παρακάτω τύπο: $VC = W \cdot L$

$$AVC_1 = \frac{VC_1}{Q_1} \Rightarrow VC_1 = AVC_1 \cdot Q_1 = 75 \cdot 20 = 1.500$$

$$VC_1 = W \cdot L_1 \Rightarrow W = 1.500$$

$$VC_2 = W \cdot L_2 = 1.500 \cdot 2 = 3.000 \quad VC_3 = W \cdot L_3 = 1.500 \cdot 3 = 4.500$$

$$MC_3 = \frac{\Delta VC}{\Delta Q} = \frac{VC_3 - VC_2}{Q_3 - Q_2} = \frac{4.500 - 3.000}{90 - 50} = \frac{1.500}{40} = 37,5$$

$$AVC_3 = \frac{VC_3}{Q_3} = \frac{4.500}{90} = 50$$

Δ.2

Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης δηλώνει ότι στη βραχυχρόνια περίοδο παραγωγής, δηλαδή στην περίοδο που υπάρχει ένας τουλάχιστον σταθερός παραγωγικός συντελεστής, υπάρχει ένα σημείο μέχρι το οποίο το συνολικό προϊόν αρχικά αυξάνεται με αύξοντα ρυθμό ενώ πέρα από το σημείο αυτό το συνολικό προϊόν αυξάνεται με φθίνοντα ρυθμό. Δηλαδή το οριακό προϊόν αρχικά αυξάνεται και στη συνέχεια μειώνεται.

Ο νόμος της φθίνουσας ή μη ανάλογης απόδοσης ισχύει μετά το 3^ο επίπεδο απασχόλησης (δηλαδή με την προσθήκη του 4^{ου} εργάτη στην παραγωγική διαδικασία).

Δ.3

Καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης στη βραχυχρόνια περίοδο είναι το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους πάνω από την καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους.

Άρα ισχύει η σχέση $P = MC_{\text{ανερχόμενο}} \geq AVC$

Ο πίνακας προσφοράς της επιχείρησης είναι ο παρακάτω:

P	Q _S	Q _{S αγοράία}
50	120	120 · 40 = 4.800
60	145	145 · 40 = 5.800

Δ.4

Η αγοραία συνάρτηση προσφοράς είναι γραμμική με αλγεβρική μορφή: $Q_S = \gamma + \delta \cdot P$
Από τα δύο σημεία του πίνακα προσφοράς προκύπτουν οι εξισώσεις:

$$4.800 = \gamma + 50 \cdot \delta$$

$$5.800 = \gamma + 60 \cdot \delta \quad (-)$$

$$-1.000 = -10 \cdot \delta \Rightarrow \delta = 100$$

Αντικαθιστώντας: $4.800 = \gamma + 50 \cdot 100 \Rightarrow \gamma = -200$

Συνεπώς η αγοραία συνάρτηση προσφοράς είναι $Q_S = -200 + 100 \cdot P$

Δ.5

σημεία	P	Q _{S αγοράία}
A	52	5.000
B	55	5.300

$$\varepsilon_{S_{A \rightarrow B}} = \frac{\Delta Q}{\frac{\Delta P}{\delta}} \cdot \frac{P_A}{Q_A} = \frac{Q_B - Q_A}{\underbrace{P_B - P_A}_{\delta=100}} \cdot \frac{P_A}{Q_A} = \frac{5.300 - 5.000}{55 - 52} \cdot \frac{52}{5.000} = 100 \cdot \frac{52}{5.000} = \frac{52}{50} = 1,04$$

Η προσφορά του αγαθού είναι ελαστική.